

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»

**КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД – ОСНОВА ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ**

**Матеріали доповідей (тез) учасників науково-
методичної конференції**

21 травня 2024 р

УДК 004.9 (06)

К 89

Рекомендовано до друку методичною радою ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ» (протокол № 13 від 20 червня 2024 р.)

Компетентнісний підхід – основа освітнього процесу в сучасному закладі: матеріали доповідей (тез) учасників науково-методичної конференції (21 травня 2024 року) / за наук. ред. кан. тех. наук А.В. Хомича, викладача-методиста Т.П. Герасимик-Чернової / упорядники Т.П. Кузьмич, Н.П. Літвинчук. – Любешів, 2024 р. – 28 с.

У збірнику висвітлено питання реалізації компетентнісного підходу на уроках загальноосвітньої підготовки, при викладанні спецдисциплін та на уроках виробничого навчання. Розкрито основні принципи та переваги компетентнісного підходу.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД – ОСНОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНОМУ ЗАКЛАДІ

Компетентісний підхід є однією з ключових основ сучасного освітнього процесу, яка орієнтована на формування у здобувачів освіти не тільки знань, але й умінь та навичок, що необхідні для успішного життя та роботи в сучасному суспільстві. Цей підхід передбачає інтеграцію знань, умінь і ставлень у практичній діяльності та життєвих ситуаціях.

Основні принципи компетентісного підходу:

1. **Цілісність знань і практики:** Знання та навички, які набувають здобувачі освіти, мають бути застосовними у реальних життєвих ситуаціях. Освітній процес спрямований на інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь.
2. **Організація навчання навколо компетенцій:** Освітні програми та плани мають бути організовані таким чином, щоб сприяти формуванню ключових компетенцій. Це передбачає міждисциплінарний підхід і використання проектного навчання.
3. **Оцінювання якості освіти:** Успішність здобувачів освіти оцінюється не лише за результатами тестів і екзаменів, але й за рівнем розвитку ключових компетенцій, таких як критичне мислення, комунікативні навички, здатність до самостійного навчання.
4. **Особистісно-орієнтований підхід:** Освітній процес повинен враховувати індивідуальні особливості здобувачів освіти, їх інтереси, здібності та потреби. Це допомагає створювати мотивацію до навчання та розвитку.

5. **Співпраця і комунікація:** Важливо розвивати в дітей уміння працювати в команді, ефективно спілкуватися і співпрацювати з іншими. Це сприяє формуванню соціальних компетенцій і підготовці до роботи в колективі.

Переваги компетентнісного підходу:

• **Практичність:** Учні та студенти здобувають знання та навички, які можуть застосовувати в реальних життєвих ситуаціях, що підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці.

• **Адаптивність:** Гнучкість підходу дозволяє швидко адаптувати освітній процес до змін у суспільстві та на ринку праці.

• **Інтерактивність:** Використання інтерактивних методів навчання (проекти, кейси, дискусії) робить процес навчання більш цікавим і ефективним.

• **Розвиток м'яких навичок:** Особлива увага приділяється розвитку таких важливих навичок, як критичне мислення, творчість, комунікаційні здібності, що є необхідними для успіху в сучасному світі.

Використання компетентнісного підходу на заняттях передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок, що спрямовані на формування конкретних компетенцій у здобувачів освіти. Ось кілька ключових аспектів, як викладач може це реалізувати:

1. **Визначення компетенцій:**

• Спочатку викладач визначає компетенції, які необхідно сформувати у студентів, виходячи з освітніх стандартів і вимог професійної діяльності. Це можуть бути як загальні (комунікативні, аналітичні), так і фахові компетенції.

2. **Інтерактивні методи навчання:**

- Використання групових дискусій, проєктів, рольових ігор та симуляцій допомагає студентам застосовувати теоретичні знання на практиці, розвивати критичне мислення та співпрацю.

3. **Проектне навчання:**

- Залучення студентів до роботи над реальними проєктами, де вони мають змогу використовувати свої знання та навички для вирішення практичних задач. Це стимулює розвиток творчих і аналітичних здібностей.

4. **Оцінювання на основі компетенцій:**

- Викладачі використовують методи оцінювання, які дозволяють оцінити рівень сформованості компетенцій, а не лише знань. Це можуть бути кейс-стаді, презентації проєктів, практичні завдання тощо.

5. **Рефлексія та зворотній зв'язок:**

- Постійне заохочення студентів до рефлексії над власними досягненнями і помилками. Викладачі надають конструктивний зворотній зв'язок, який сприяє подальшому розвитку компетенцій.

6. **Індивідуальний підхід:**

- Врахування індивідуальних особливостей студентів та надання можливості для самостійного вибору завдань і тем для проєктів, що підвищує мотивацію та залученість до навчального процесу.

7. **Інтеграція міждисциплінарних знань:**

- Залучення знань з різних дисциплін для вирішення комплексних проблем. Це допомагає студентам побачити взаємозв'язок між різними сферами знань та використовувати їх комплексно.

Висновок

Компетентнісний підхід є основою сучасного освітнього процесу, яка допомагає підготувати здобувачів освіти до життя і роботи в динамічному та змінному світі. Він сприяє формуванню у них необхідних знань, умінь і навичок, що забезпечують їхню успішність та конкурентоспроможність.

Список використаних джерел

1. Життєва компетентність особистості: Науково-методичний посібник / За ред. Л. Сохань, І. Єрмакова, Г. Несен.— К.: Богдана, 2003.— 520 с.

2. Бех І.Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу у педагогіці.— К.: Виховання і культура №12 (17,18)—2009 р.— С.5–7.

3. Пометун О. І. Компетентнісний підхід до оцінювання рівнів досягнень учнів.— К.: Презентація на нараді Центру тестових технологій 19.10.2004 р.— С. 16–18.

4. Родніна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання.— Харків.: Основа, 2006.— 94 с.

Шмаль О.Ф.,

викладач спецдисциплін

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЇ І ОРГАНІЗАЦІЇ ОПОРЯДЖУВАЛЬНИХ РОБІТ ТА ПРОСТОРОВОГО ДИЗАЙНУ

Компетентнісний підхід означає спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових і предметних компетентностей кожного здобувача. Результатом такого процесу має стати формування загальної компетентності, що є інтегрованою характеристикою особистості, яка включає знання, уміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні має враховувати особистісні

інтереси здобувачів і забезпечувати розвиток передусім необхідних у реальному житті ключових компетентностей.

Компетентність – динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну й подальшу навчальну діяльність.

Педагогічний досвід і результати наукових досліджень педагогів і психологів переконують: досягненню вказаної мети повніше сприяє проблемне навчання порівняно з пояснювально-ілюстративним методом навчального процесу. Серед основних результатів професійно-теоретичної підготовки має бути формування і розвиток у здобувачів освіти «графічного мислення», що інтегрує в собі певні аспекти просторового, образного та візуального мислення, здатність абстрагування, аналізу і синтезу будь-якої просторової форми.

Деякі педагоги можуть сумніватися щодо можливості використання компетентнісного підходу для викладання своїх предметів, наприклад технології та організації опоряджувальних робіт та просторового дизайну. Компетентнісний підхід передбачає викладання теми через надання практично-орієнтованих завдань, створення проблемних ситуацій, які зі свого боку вимагає від здобувача освіти напруженої розумової роботи. Пояснення і демонстрація самі по собі ніколи не дадуть справжніх глибоких знань особливо для розвитку практичної просторової уваги.

Нижче наведено приклад практичного застосування компетентнісного підходу, яке інтегрує навчання на основі компетентностей у цілісну діяльність, направлену викликати високу зацікавленість. Зміст стає побічним продуктом процесу навчання.

Враховуючи те, що рівень підготовки фахового молодшого бакалавра з освітньо-професійної програми «Опорядження будівель і споруд та будівельний дизайн» залежить від його вміння підбирати необхідні матеріали, інструменти для малярних або штукатурних робіт та виконувати

практичні завдання, такі як наприклад пофарбування стін або стелі, тому різновидом компетентнісного підходу тут може виступати бінарний урок. На бінарному уроці використовується багато принципів навчання, але пріоритетами є взаємозв'язок теорії з практикою, теоретичного з професійним навчанням.

Педагогічна суть такого уроку - поєднання вивчення взаємозв'язаного матеріалу технології опоряджувальних робіт і виробничого навчання. При проведенні бінарного заняття досягається наступна основна мета:

- під впливом інтересу, викликаного спілкуванням (трикутник «викладач –майстер виробничого навчання – здобувач освіти»), активніше протікає сприйняття навчального матеріалу,
- активізується логічна та емоційна пам'ять, краще працює увага;
- дотримується єдиний підхід до розгляду виникаючих проблем і єдності вимог до здобувачів освіти в процесі їх навчально-виробничої діяльності;
- у здобувачів освіти виховується вміння користуватися теоретичними знаннями в нестандартних виробничих ситуаціях, в умовах, коли необхідно прийняти оперативно і зважено єдине вірне рішення.

Розглянемо приклад компетентнісного підходу на бінарному уроці з технології та організації опоряджувальних робіт та просторового дизайну і виробничого навчання на тему «Технологія фарбування стін водоемульсійною фарбою».

На теоретичній частині такого уроку, яка проводиться в кабінеті «ТОБВ» викладаються загальні відомості про пофарбування стін водоемульсійними фарбами, технологічні операції які виконуються під час опорядження стін, способи їх виконання та інструмент необхідний для їх виконання. Наприкінці уроку перевіряються знання здобувачів освіти методом усного опитування або видається самостійна робота для закріплення навчального матеріалу, а також домашнє завдання.

Після завершення теоретичної частини уроку здобувачі освіти переходять в малярну майстерню для подальшої практичної діяльності. На

вступному інструктажі для закріплення опорних знань, одержаних здобувачами освіти з теоретичної частини уроку, майстер виробничого навчання у форматі «запит-відповідь» ще раз перевіряє знання здобувачів освіти, проводить аналіз і доповнення відповідей.

Діяльність із зануренням була розроблена для розвитку знань і розуміння в ряді міжпредметних зв'язків, включаючи форми і фігури, які підлягають пофарбуванню (математика), матеріали та інструменти (матеріалознавство та ТООР та ПД), пофарбування стіни (допуски та технічні виміри), які впливають на практичне розуміння навчальної дисципліни. Деякі завдання вимагали розрахунків (рахунок) і створення звітів (грамотність).

Урок було націлено на низку компетенцій, включаючи розвиток здатності до співпраці, графічної грамотності та навичок вирішення проблем. Елемент несподіванки зазвичай додається до занурення, щоб викликати вищий рівень емоційної взаємодії з темою. Щоб додати «проблемності» завдання викладачем і майстром виробничого навчання завдання, інструменти, матеріали та заготовки були перемішані і здобувачам освіти необхідно спільною співпрацею та домовленостями знайти свої завдання і виконати практичну роботу. Діяльність із зануренням завершилася підведенням підсумків усієї групи.

Цей урок демонструє спосіб, у який спільне розроблення навчального плану ґрунтується на процесах, які включають широкий спектр навичок, компетенцій і концепцій разом із підходом, який включає численні методики навчання.

Висновки. Важлива частина компетентнісного підходу – співпраця здобувачів освіти між собою, викладачем та майстром виробничого навчання ведення діалогу та застосування викладачем формульованого оцінювання. Усе це може бути реалізовано під час викладання будь-якого навчального предмета, зокрема й технології та організації опоряджувальних робіт та просторового дизайну.

Список використаних джерел

1. О.В. Мартинчук. Монографія. Підготовка фахівця зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі. 2019р. – 430с.

2. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/739371/1/%D0%95%D0%9D%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82.%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BA%20%D1%8F%D0%BA%20%D0%B4%D0%B8%D0%B4.%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0%20%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA.pdf>

3. <http://kostopil-internat.rv.sch.in.ua/Files/downloadcenter/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%85%D1%96%D0%B4%20%D1%8F%D0%BA%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%83.pdf>

Кузьмич Т. П.,

викладач загальноосвітньої підготовки

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ ІНФОРМАТИКИ

В умовах інноваційних змін розвитку сучасної освіти з'явилася нагальна потреба суспільства у творчих, діяльних, обдарованих громадянах, здатних до життєвого самовизначення. Сьогодні випускники закладів освіти, вступаючи в самостійне життя, відчувають на собі труднощі формування чітко визначених життєвих орієнтирів та суттєву розбіжність між змістом життя і змістом того, чого навчали. Тому місія освітніх закладів полягає в тому, щоб допомогти кожній молодій людині усвідомити сенс свого життя, визначити свій «образ буття», «зустрітися зі своєю сутністю», оволодіти універсальними константами життєвого світу, постійно шукаючи відповіді на

«останні питання буття». Нині триває реформування освітньої галузі нашої держави. Ідеологією цієї реформи є Концепція «Нова українська школа». За основу цієї концепції було взято передусім педагогіку партнерства: співпрацю між викладачем, здобувачем освіти і батьками, які повинні стати рівноправними учасниками освітнього процесу – компетентнісного навчання. Навчальна діяльність покликана не просто дати здобувачам освіти суму знань, умінь і навичок, а формувати в них компетентність як загальну здатність, що ґрунтується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, отриманих завдяки навчанню. Сучасний заклад освіти повинен реалізувати в освітньому процесі такі напрями, як комплексне розв'язання проблем, розвиток різнобічного мислення – критичного, креативного, логічного, системного; взаємодію з людьми; емоційний інтелект; уміння формулювати власну думку та приймати рішення; орієнтуватися на те, щоб задовольняти як освітні, так і життєві запити; вміння вести переговори, гнучкість мислення.

Державний стандарт базової і повної середньої освіти, затверджений 2011 року, передбачав перелік 10 ключових компетентностей учнів: уміння вчитися, спілкуватися державною, рідною та іноземними мовами, математична і базові компетентності в галузі природознавства і техніки, інформаційно-комунікаційна, соціальна, громадянська, загальнокультурна, підприємницька і здоров'язбережувальна компетентності. У 2020 році в новому Державному стандарті базової середньої освіти вже визначено 11 ключових компетентностей, що значною мірою корелюють з оновленим переліком, рекомендованим Європейським Союзом. У новітній перелік додано нову компетентність – *інноваційність*, що передбачає здатність реагувати на зміни та долати труднощі; відкритість до нових ідей; ініціювання змін у групі, закладі освіти, родині, громаді тощо; спроможність визначати і ставити перед собою цілі, мотивувати себе та розвивати в собі стійкість і впевненість, щоб навчатися і досягати успіхів.

Зміни, що відбуваються у сучасному суспільстві, суттєво впливають на освіту. Освіта ХХІ століття готує людину до життя в сім'ї, громаді, країні, до

творчої роботи, до реалізації себе як особистості в суспільстві. Цієї мети неможливо досягти без формування однієї з найважливіших компетентностей — інформаційної. Вона зумовлена зростанням ролі інформації в сучасному суспільстві та передбачає оволодіння інформаційними технологіями, уміннями здобувати, критично осмислювати й використовувати різноманітну інформацію. Розвиток інформаційної компетентності особистості дозволяє розвинути такі можливості продуктивного навчання: використання різних джерел інформації; вміння користуватися новими інформаційними технологіями; вміння переробляти інформацію для отримання певного результату; аналіз та критичне ставлення до інформації; самостійне опрацювання інформації; розуміння та усвідомлення інформації; залучення власного досвіду. Людині потрібні сформовані навички ефективної взаємодії з інформаційним середовищем, уміння використовувати надані можливості, і певний рівень інформаційної культури і культури поведінки в інформаційному середовищі. Саме навчання інформатики сприяє формуванню комп'ютерної грамотності, розвитку комп'ютерної освіченості, закладанню основ комп'ютерної культури та на їх основі формування ключових компетентностей.

Нормативною базою для вирішення проблеми інформатизації виступають: закони України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», державна національна програма "Освіта. Україна XXI століття", концепція «Нова українська школа», Державний стандарт базової загальної середньої освіти

Одним із провідних шляхів реалізації завдань є впровадження компетентнісного підходу при вивченні інформатики. Стосовно предмету інформатики, розуміється володіння навичками пошуку, систематизації інформації, обробки і переведення матеріалу з однієї знакової системи в іншу (текст, таблиця, схема, графіки, діаграми, картосхеми), участь в обговоренні вузлових моментів дискусії, формулювання власної позиції з обговорюваних питань і використання різних відомостей для її аргументації, вміння

публічно представити результати своєї практичної роботи, відбираючи актуальні форми і методи представлення.

До основним завдань, які стоять переді мною, як викладачем є:

- формувати у здобувачів освіти стійкі ключові компетентності, до яких належить вміння вчитися, спілкуватися і працювати колективно;
- формувати базові компетентності в галузі інформатики, інформаційно-комунікаційну, соціальну, громадянську, загальнокультурну, здоров'язбережувальну та проектно-технологічну компетентності, які б готували здобувачів освіти до життя;
- формувати діяльнісний підхід, спрямований на розвиток умінь і навичок учня, застосовувати здобуті знання у практичних ситуаціях, пошук шляхів розв'язання компетентнісних задач, шляхом використання табличного процесора Excel;
- формувати нову культуру навчання, під час якої знання і вміння здобуваються в діяльності та розв'язанні проблем в умовах активної позиції учня.

На заняттях стимулюю роботу з різними джерелами знань, готую завдання, пов'язані з аналізом таблиць, схем, діаграм, графіків тощо;

- надаю консультації щодо опрацювання матеріалу підручника, забезпечую спільні обговорення;
- навчаю створювати пам'ятки, ділові папери, доповіді, власні презентації, складати плани, працювати з інформацією;
- залучаю до позакласної роботи з дисципліни, участі у проектній діяльності, конкурсах, олімпіадах.

При проєктуванні занять використовую:

- пакет Microsoft Office:
 - систему бази даних для отримання ефективної і універсальної форми навчання та перевірки знань,
 - текстовий редактор Word для підготовки роздаткового та дидактичного матеріалу,

- електронні презентації для підготовки наочності до уроку,
- електронні таблиці Excel для різноманітних розрахунків та міжпредметних зв'язків.

Використання різних форм і методів навчання в навчальному процесі сприяє реалізації подвійної мети – навчання інформатики й розвиток дитини через розв'язання компетентнісних задач та використання цих знань у конкретній практичній діяльності.

Реалізація компетентнісного підходу до навчання на мій погляд, дозволяє:

- розвинути у здобувачів світи творчі здібності, навички дослідницької діяльності, уміння приймати оптимальні рішення;
- розширити можливості обсягу інформації;
- сформувати в здобувачів освіти уміння працювати з інформацією, розвинути комунікативні здібності;
- підсилити мотивацію навчання;
- активно залучати здобувачів освіти до освітнього процесу;
- дати дитині максимально можливий для неї обсяг навчального матеріалу;
- якісно здійснювати контроль за діяльністю учнів та студентів;
- виконувати багато видів навчальної роботи;
- економити дисковий простір;
- забезпечувати захист персональних даних;

Для оцінки результативності реалізації компетентнісного підходу на уроках інформатики використовуються різні методи та інструментарії: педагогічне спостереження, тести, анкети, фронтальне опитування, контрольні роботи, самооцінка учнями своєї діяльності, свого емоційного стану та ін.

Формування ключових компетентностей здобувачів освіти на уроках інформатики забезпечує розвиток їх інтелектуальних можливостей, вольових якостей, творчих здібностей, оскільки здійснюється з метою розв'язання

певних проблем шляхом раціонального поєднання теоретичних знань з їх практичним застосуванням. Таким чином, формування ключових компетентностей на уроках інформатики, як основа реалізації компетентнісного підходу, сприятиме розвитку освіченого суспільства, високої культури і рівних можливостей. Саме таке суспільство забезпечує європейську якість життя, у якому освічена людина може бути справді вільною, вміти навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, бути здатною до участі у спілкуванні на світовому рівні.

Список використаних джерел

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: колективна монографія / під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – С. 112.
2. Семко Л.П. Компетентнісний підхід до навчання інформатики в основній школі. /Л. П. Семко/ Наукові записки. Вип.4. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Частина 2. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Вінниченка, 2013. - С. 63-67.
3. Мариновська О. Я. Педагогічна інноватика & менеджмент інновацій: навч.-метод. посіб/Оксана Яківна Мариновська.- Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. – 504 с
4. Концепція «Нова українська школа» (розпорядження Кабінету Міністрів України № 988-р. від 14.12.2016 р., витяг).
5. Селевко Г. Компетентності та їх класифікація /Г. Селевко/ Народна освіта. - 2004. - № 4. - С. 138.
6. Онкович Г.В. Медіа-педагогіка і медіа-освіта: поширення у світі /Г. В. Онкович/ Дивослово, 2007.– № 6. – С.2-4.

Хомич Т. М.,

майстер виробничого навчання

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ТА СПОСОБИ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР»

Компетентнісний підхід сьогодні втілює інноваційну тенденцію в розвитку освіти. Наш навчальний заклад розвиває в здобувачів освіти

сучасне мислення, творчі здібності, готовність до вибору, комунікабельність, суб'єктність, адаптованість, мобільність, толерантність, конкурентоспроможність, готовність до практичної дії. Він виступає як умова і спосіб досягнення нової якості освіти, як радикальний засіб його модернізації.

Навчальна діяльність на уроках виробничого навчання покликана не просто дати здобувачам освіти суму знань, умінь і навичок, а формувати в них компетентність як загальну здатність, що ґрунтується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, отриманих завдяки навчання. Сьогодні випускники нашого коледжу, вступаючи в самостійне життя, відчують на собі труднощі формування чітко визначених життєвих орієнтирів. Тому мета майстрів виробничого навчання полягає в тому, щоб допомогти кожному молодому здобувачу освіти використовувати набуті знання і формувати професійні компетентності.

З огляду на це, основною метою роботи на виробничому навчанні є підготовка кваліфікованого робітника відповідного рівня та профілю, конкурентоспроможного на ринку праці, компетентного, який вільно володіє професією та орієнтується в суміжних галузях діяльності, готового до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності. Одним із шляхів вирішення зазначеної проблеми є, перенесення уваги з процесу навчання на його результат, орієнтація змісту й організації навчання на компетентнісний підхід і пошук ефективних механізмів його запровадження.

Використання проблемно-виробничих завдань сприяє прогнозуванню виробничих ситуацій, відпрацювання вміння застосовувати компетентності на практиці. При проведенні уроків виробничого навчання велика увага приділяється дотриманню технологічного процесу. Основним завданням у виробничому навчанні кухарів є практичне відпрацювання трудових прийомів приготування страв, закріплення теоретичних знань з розрахунку сировини, організація робочого місця, дотримання санітарії та гігієни,

бережливе ставлення до продуктів харчування. Використання проблемного методу на уроках виробничого навчання сприяє формуванню навичок самостійної навчальної діяльності, підвищує інтерес і мотивацію до навчання, розвиває творчі здібності, що в підсумку приводить до глибокого і міцного засвоєння вивченого матеріалу.

Основна особливість компетентнісного підходу порівняно з традиційним, полягає в зміщенні акценту з нагромадження нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування й розвитку в здобувачів освіти здатності практично діяти, застосовувати індивідуальні техніки і досвід успішних дій у ситуаціях професійної діяльності та соціальної практики. Головним є не предмет, якому навчаємо, а особистість, яку формуємо. Не предмет формує особистість, а майстер своєю діяльністю, пов'язаною з вивченням предмета.

ВИСНОВОК

Отже, на уроках виробничого навчання впроваджуємо ці компетентності в навчальний процес, обов'язково ведемо діалоги, співпрацюємо з здобувачами освіти, та в кінцевому результаті маємо політично та соціально відповідальних і компетентно спроможних здобувачів освіти у житті.

Список використаних джерел

1. Дасюк Ж.М. Психологічний аналіз проблеми комунікативної компетентності у вітчизняній та зарубіжній науковій думці / Ж.М.Дасюк // Проблеми загальної та педагогічної психології / за ред. С. Д. Максименка. – К.: Міленіум, 2007. – Т. ІХ. – Ч. 4. – С.137-142
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики: колективна монографія / [Н.М.Бібік, Л.С.Ващенко, О.І.Локшина [та ін.]; за заг. ред. О.В.Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – 112 с.
3. Теоретичні і методичні засади моделювання фахової компетентності керівників закладів освіти: монографія / [Г.В.Єльнікова, О.І.Зайченко,

В.І.Маслов та ін.]; за ред. Г.В.Єльнікової. – К.; Чернівці: Книги-XXI, 2010. – 460 с.

4.Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність / В.В.Химинець. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 360 с

Левковець С. І.,

майстер виробничого навчання

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ: АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НА УРОЦІ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР –КОНДИТЕР»

Сьогодні здобувачі освіти прагнуть володіти сучасними технологіями з обраної професії «Кухар-кондитер», бути компетентними з своєї кваліфікації, затребуваними в сфері послуг, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі за допомогою комп'ютерної техніки, обслуговування населення, нових технологій, які використовуються на виробництві харчової промисловості, автоматизованими робочими місцями, застосовувати комунікаційні здібності при наданні послуг на виробництві. Виробничі, комунікаційні та інші компетенції може сформувати методично компетентний майстер виробничого навчання, роль якого в професійно-технічному навчальному закладі за останні роки значно змінилася. Майстер все більше стає організатором освітнього процесу, керівником пізнавальної і виробничої діяльності учнів, сприяє розвитку їх активності та самостійності в набутті знань, умінь і навичок.

Стрімкий розвиток світу та технологій змусив переглянути підходи до освіти: просто отримувати та накопичувати знання більше не актуально. Набагато важливіше навчитися впродовж життя, працювати в команді та мислити критично, не боятися брати на себе відповідальність, а також бути соціально і громадсько активними.

Компетентнісний підхід передбачає окреслення чіткого кола компетенцій, тобто необхідного комплексу знань, умінь, навичок, ставлень до досвіду, що дозволяє ефективно здійснювати діяльність, виконувати певну

функцію. Під час вивчення кожної теми з виробничого навчання у здобувачів освіти формуються певні знання і поняття про небезпеки, а також оволодіння практичними вміннями та навичками під час моделювання небезпечних ситуацій. Саме так здобувачі освіти будуть вміти визначати небезпеку і рівень її загрози, приклад виходу з них. Навчальна ситуація, що створена на занятті, має спонукати студентів до дій, які обов'язково регулюються майстром в/н, розширює її світогляд і поглиблює рівень набутих практичних умінь і навичок. Отже, відповідність загальної здатності здобувачів освіти виконувати певну діяльність тим вимогам, які прописуються до виконання і є рівнем компетентності.

Висновок

Отже, роль майстра виробничого навчання на уроці є особливою – він показує здобувачам освіти виробничі прийоми, які формують в них точні й конкретні способи застосування основних компетентностей. Вони відпрацьовують прийоми, характерні їх поєднання, оволодівають сучасними способами виконання робіт, засвоюючи професійні знання та вміння під час виконання виробничих завдань. Практика доводить, що майстер виробничого навчання повинен мати комунікативні навички, здатність до самооцінки, аналітичне мислення, уміння, застосовувати компетентності на уроках виробничого навчання.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу у педагогіці. Виховання і культура. 2009. № 1-2 (17-18). С. 5–7.
2. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід : рефлексивний аналіз застосування. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : б– ка з освітньої політики. К. : КІС, 2004. С. 47–52.
3. Гриньова М. В., Семеняка В. І. Професійна компетентність керівника навчального закладу. Спадщина видатних педагогів Полтавщини в міжнародному освітньому просторі : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Досвід видатних педагогів Полтавщини в управлінській діяльності : Всеукр.

наук.-практ. семінар, (Полтава, 12–13 берез. 2009 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової ; Ін-т педагогіки АПН України, Полтав. держ. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава, 2009. С. 144–145.

4. [Компетентнісний підхід у навчанні: актуальні методи та прийоми — Журнал «На Урок» \(naurok.com.ua\)](http://naurok.com.ua)

Матюк Н.Л.,

майстер виробничого навчання

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Сьогодні, як ніколи, перед закладами професійно-технічної освіти стоїть низка складних завдань, спрямованих на підготовку кваліфікованих робітників відповідно до потреб ринку праці. Конкурентність ринку праці як необхідна умова підготовки високопрофесійного фахівця передбачає формування методичної компетентності майстра виробничого навчання закладів професійно-технічної освіти. Адже, ключова роль у підготовці конкурентноспроможних робітників належить педагогам професійної освіти. Саме від майстра виробничого навчання, його методичної компетентності, яка поєднує професійні уміння у певній галузі, технологічні знання з відповідного виробництва і майстерність педагогічної діяльності залежить професійна підготовка учнів закладів професійно-технічної освіти.

Діяльність майстра виробничого навчання має певні особливості, які проявляються в подвійній праці: він постає в ролі майстра-педагога і одночасно в ролі майстра-професіонала в напрямі основної спеціальності. Крім того, у сучасному закладі освіти майстер виступає також і як менеджер, організатор навчально-виробничої діяльності своїх вихованців. Найважливіша риса сучасного навчання – його спрямованість на те, щоб навчити здобувачі освіти не лише пристосовуватися, а й активно діяти в ситуаціях, які зазнали соціальних змін. Для сучасного світу характерні стрімкі зміни, бурхливий розвиток інформаційного простору, що ставить нові вимоги перед педагогом і здобувачем освіти.

Сьогодні настала необхідність переходу від «передачі знань» до «навчання вчитися», «навчати жити». Сучасному здобувачеві освіти не так треба подати тему, як навчити опрацювати її.

Якісна реалізація цих завдань залежить від рівня підготовки фахівців у навчальному закладі, цілеспрямованого впровадження компетентісного підходу в освіту, який передбачає формування конкурентоспроможного спеціаліста, здатного до творчості й саморозвитку. Вхідження молодих поколінь у глобалізований динамічний світ, у відкрите суспільство актуалізує роль життєвої компетентності вихованців. Щоб мати можливість знайти своє місце в житті, здобувач освіти нашого навчального закладу мусить володіти певними якостями, вміннями. У зв'язку з впровадженням нових високоефективних технологій, постає важлива проблема оновлення змісту професійно-технічної освіти та пошуку ефективних шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців. Сучасне життя розвивається швидкими темпами, тому система професійної освіти повинна розвиватися, змінюватися.

Компетентісний підхід професійної підготовки майбутніх фахівців сприяє формуванню професійної (фахової) компетенції як загальної здатності, що базується на набутих вже знаннях, досвіді, цінностях, здібностях.

Компетентного працівника може підготувати виключно компетентний майстер виробничого навчання. Саме він, працюючи з здобувачами освіти повинен зацікавити їх майбутньою професією, привити бажання отримувати нові знання, прагнення до самоосвіти.

Майбутні вміння залежать від рівня компетентності, яка є передумовою обумовленої професійної діяльності.

Освіта, яка не вчить жити успішно в суспільному світі, не має ніякої цінності. Кожен із нас приходить у життя з природженою здатністю жити щасливо і успішно. А ми повинні збагатити цю здатність знаннями і навичками, які б допомогли нам реалізувати її якомога ефективніше.

Список використаних джерел

1. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / [Під заг. ред. О.В. Овчарук]. - К.: К.І.С., 2004. -112 с.
2. Овчарук О. Ключові компетентності: європейське бачення / О. Овчарук// Управління освітою. - 2003. - №15-16.
- 3.Ничкало Н.Г. Шляхи розв'язання проблем / Н.Г. Ничкало // Профтехосвіта України: ХХ століття: Енциклопедичне видання / Ред. Н.Г. Ничкало. - К.: Видавництво «Артек», - 2004. - С 138.
4. Онопрієнко О.В. Концептуальні засади компетентнісного підходу в сучасній освіті / О.В. Онопрієнко// Шлях освіти. – 2007. – № 3. – С. 32-37.
5. Астахова О. В. Компетентнісний підхід – об'єктивна необхідність професійної освіти О. В. Астахова// Актуальні проблеми професійної орієнтації та професійного навчання населення: матеріали VI Міжнародної наук.-прак. конф. (29–30 листопада 2012 р.). – К. : [б. в.], 2012.

Гладь О.П.,

майстер виробничого навчання.

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ.

Як часто ви чули від своїх здобувачів освіти таке: «Де мені це знадобиться? Для чого мені це знати?». Думаю, неодноразово. Мотивація здобувача – це надважлива складова освітнього процесу, це той фактор, який сильно впливає на ефективність навчання. Кожен хоче розуміти, для чого він працює, яка мета цього всього і як це можна використати. Тому сьогодні ми так багато говоримо про формування ключових компетентностей та про застосування знань у будь-якій життєвій ситуації.

Компетенція – це знання та вміння, а *компетентність* – це якісне застосування цих знань та вмінь.

Ключові компетентності – ті, яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, працевлаштування і які здатні забезпечити життєвий успіх людині в суспільстві. Отже, виділимо декілька основних компетентностей

- ✓ Вільне володіння державною мовою.
- ✓ Здатність спілкуватися іноземними мовами.
- ✓ Інноваційність.
- ✓ Екологічна компетентність.
- ✓ Інформаційно-комунікаційна компетентність.
- ✓ Навчання впродовж життя.
- ✓ Громадянські та соціальні компетентності.
- ✓ Культурна компетентність.

І всі ці ключові компетентності потрібно формувати на уроках виробничого навчання.

Компетентнісне навчання спрямоване на роботу з інформацією та опанування здобувачами ключових компетентностей. Якщо поглянути на перелік компетентностей, які потрібно формувати на уроках, то може здатися, що це мається на увазі встановлення міжпредметних зв'язків або застосування інтегрованого підходу. Компетентнісний підхід готує здобувача до життя, щоб він відповідав тим вимогам, які є в певному суспільстві. Без інтегрованого навчання неможлива реалізація компетентнісного підходу. До прикладу, якщо ви формуєте компетентність на уроці виробничого навчання, то вам неодмінно знадобиться матеріал з таких дисциплін як охорона праці, матеріалознавство, математика, інформаційні технології і т.д.

Інтегроване навчання - ґрунтується на комплексному підході. Освіта розглядається через призму загальної картини, а не ділиться на окремі дисципліни. Простими словами – це поєднання матеріалу з кількох предметів на одному уроці, щоб в здобувача освіти склалася цілісна картина про те чи інше явище. Особисто мені дуже подобається такий підхід, адже у світі нічого не розділено відповідно до дисциплін, усе перебуває у взаємозв'язку.

Саме за допомогою інтеграції здобувач краще зможе зрозуміти суть того чи іншого явища, сприймати предмети і явища цілісно, різнобічно, системно.

Одним з головних завдань компетентнісного підходу до освітнього підходу є розвиток індивідуальних пізнавальних здібностей кожного здобувача освіти, максимальний вияв та використання його індивідуального досвіду, допомога особистості у пізнанні себе, самовизначенні та самореалізації тощо. Усе це є важливим і у формуванні ключових компетентностей. Неможливо уявити собі сучасний урок виробничого навчання без такого підходу. Він передбачає створення найоптимальніших умов для всебічного розвитку особистості здобувача, враховуючи його індивідуальні особливості, потреби та інтереси. А пам'ятаємо, що дитиноцентризм – це один із базових компонентів, можна навіть сказати, що це фундамент сучасної освіти.

Висновок

Нинішня освіта повинна формувати у молоді уміння оперувати новими технологіями та знаннями, бути готовими змінюватися та пристосовуватися до нових потреб на ринку праці, оперувати і управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатися упродовж життя.

Таким чином, компетентнісний підхід, на відміну від традиційної освіти, передбачає не тільки набуття знань, вмінь і навичок, а й розвитку і формування у учнів здатності до практичної діяльності і творчого застосування набутих знань та досвіду в різних ситуаціях, формуючи у випускника високу готовність до успішної діяльності в реальному житті.

Компетентнісний підхід в освіті й надалі залишається актуальним.

Список використаних джерел

1. / Л. Овсієнко // Педагогічний процес: теорія і практика. - 2017. - Вип. 2. - С. 82-87.
2. О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи. – К. : К.І.С., 2004. – С. 66–72.

3. Посібник для вчителя // Громадянська відповідальність / М. Рафальська, О. Боярчук, Н. Герасим.- Харків. Група «Основа», 2017.- 136 с.

4. Всеукраїнська газета // Історія України // Нова українська школа: компетентнісне навчання – 2017.-Вип.19.-С.1-4.

Кух С.М.

майстер виробничого навчання.

КОМПЕТЕНТНІСНА СПРЯМОВАНІСТЬ НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

З метою підвищення результативності освіти важливим є впровадження в педагогічну практику компетентнісних підходів для формування у здобувачів освіти важливих компетентностей.

Поняття «компетентність» досить широке. До нього відносять навчальні здібності, знання та навички, моральні цінності, ставлення. Компетентний – досвідчений у певній галузі, якому притаманні компетентність, поінформованість, обізнаність, авторитетність. Компетентнісний підхід на уроках виробничого навчання сприяє успішній адаптації здобувачів освіти в соціумі, рішенню ключових проблем сучасного життя, їх професійному самовизначенню.

Компетентнісний підхід в освіті включає такі складові: пізнавальна, практична, творча та соціальна компетентності. Розглядаючи компетентнісний підхід необхідно звертати увагу до досвіду здобувачі, зважаючи на їх вікові особливості. У процесі пізнання, власної практичної діяльності, формується індивідуальний досвід кожного здобувача. Чим досвідченіша людина, тим різноманітніша її діяльність, як результат, різноманітним стає й сформований досвід. Отже, у результаті пізнання людина вступає у взаємодію з іншими людьми, порівнює власний досвід з їхнім та збагачує його завдяки опануванню досвіду попередніх поколінь. Досвід людства складається із сукупності індивідуальних досвідів усіх членів суспільства. Крім досвіду уродженого, біологічно наслідуваного, існує ще досвід власний, що надбудовується над ним.

Навчальна діяльність на уроках виробничого навчання покликана не просто дати здобувачам суму знань, умінь і навичок, а формувати в них компетентність як загальну здатність, що ґрунтується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, отриманих завдяки навчанню. Сьогодні здобувачі освіти, вступаючи в самостійне життя, відчують на собі труднощі формування чітко визначених життєвих орієнтирів та суттєву розбіжність між змістом життя і змістом того, чого навчали в закладах освіти. Тому місія освітніх закладів полягає в тому, щоб допомогти кожній молодій людині усвідомити сенс свого життя, визначити свій «образ буття», «зустрітися зі своєю сутністю» (М. Хайдеггер).

За останній час можна помітити все більше обертів набирає переорієнтація оцінки результатів освіти з понять «освіченість», «вихованість», «загальна культура» на поняття «компетентність» та «компетенція», яка може забезпечити досягнення нової якості освіти, спрямованої на всебічний розвиток особистості, з метою підготовки її до активної та ефективної участі в суспільному житті, з найбільшою користю для себе та для суспільства в цілому.

Критерії основних «умінь широкого спектру», які необхідні кожній компетентній людині для життєдіяльності це - здатність до самонавчання; впевненість та вміння обирати напрямки розвитку; уміння діяти в різних ситуаціях, застосовувати різні альтернативи для виконання дії, грати різні ролі; уміння розв'язувати проблеми, обумовлювати варіанти свого вибору, брати до уваги різні обставини, поважати інших, бути лояльною людиною; уміння співпрацювати та знаходити творчі рішення. Компетенції поділяються: соціальні компетенції; комунікативні компетенції; вміння співпрацювати; компетенція в опануванні бази даних інформаційно-комп'ютерних технологій; компетенція в розв'язуванні проблем; самокерування та саморегуляція; уміння критично мислити, діяти тощо. Багато-вимірність, досяжність, прозорість, багатофункціональність розглядаються як критерії компетентності.

Висновок

Для реалізації компетентнісного підходу до навчання майстер повинен сприяти зацікавленості кожного здобувача в роботі за допомогою чіткої мотиваційної установки, використовувати різноманітні форми й методи навчальної діяльності, стимулювати здобувачів висловлювати свої думки без страху бути покараним за неправильну відповідь. Важливим також є вміння майстра створювати на уроці виробничого навчання такі ситуації, які дають можливість кожному здобувачу проявити ініціативу, самостійність. Такий підхід якнайкраще сприяє формуванню ключових компетентностей здобувачів освіти.

Тільки за умови охоплення всього педагогічного процесу можна досягти формування компетентності учнів як інтегрованого результату навчання.

Список використаних джерел

1. Життєва компетентність особистості: Науково-методичний посібник / За ред. Л. Сохань, І. Єрмакова, Г. Несен.— К.: Богдана, 2003.— 520 с.
2. В.Ф. Кудрявцева // Впровадження компетентнісного підходу у практику комунікативного навчання. – 2016.-С.- 142-144.
3. Пометун О. І. Компетентнісний підхід до оцінювання рівнів досягнень учнів.— К.: Презентація на нараді Центру тестових технологій 19.10.2004 р.— С. 16–18.
4. Родніна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання.— Харків.: Основа, 2006.— 94 с.

Зміст

1. *Домальчук С. В.*

Компетентнісний підхід – основа освітнього процесу в сучасному закладі.....	3
2. Шмаль О.Ф. Компетентнісний підхід на уроках технології і організації опоряджувальних робіт та просторового дизайну.....	6
3.Кузьмич Т.П. Реалізація компетентнісного підходу при вивченні інформатики...	10
4. Хомич Т.М. Компетентнісний підхід та способи його реалізації на уроках виробничого навчання з професії «Кухар».....	15
5.Левковець С.І Компетентнісний підхід у навчанні: актуальні методи та прийоми на уроці виробничого навчання з професії «Кухар».....	18
6. Матюк Н.Л. Сучасні підходи до організації професійної діяльності майстра виробничого навчання.....	20
7.Гладь О.П. Компетентнісний підхід на уроках виробничого навчання.....	22
8. Кух С. М. Компетентнісна спрямованість на уроках виробничого навчання...	25